

vanskeliggjort, hvad man med fuld Sikkerhed kan sige, den vil blive, og nye Marker ikke kan give tilstrækkelig Erstatning, hvad jeg i hvert Tilfælde ikke formaar at indse, at de kan, hvad har saa vort Landbrug at falde tilbage paa andet end Hjemmemarkedet? Landbruget maa stræbe efter, som andre Landes Landbrug vil gøre det, i videst muligt Omfang at forsyne Landet med dets Behov. Her er vi efter mit Skøn i hvert Tilfælde ved et Hovedpunkt. Det intensivt drevne Landbrug, det stærkt udstykkede Landbrug, forudsætter en stor Bybefolkning, det vil sige en udviklet Industri som Aftager af dets Produkter. Nu hører jeg ikke til dem, som paa nogen som helst Maade tror paa, at en stærkt pousseret Industri vil kunne stilles paa Benene herhjemme; jeg mener paa ingen Maade at der vil blive Tale om, som jeg ved, at nogle fantaserer om, at gøre Danmark i den Forstand til et Industriland; det mener jeg selvfølgelig er ganske udelukket; men lukkes Eksportmarkederne for Landbruget, hvad vil der saa blive af vort Landbrug, hvis der ikke er en Bybefolkning, en stor Industri, til at aftage Landets Produkter? Man kan henvisse til Udviklingen i Belgien — jeg regner naturligvis med Forholdene før Krigen —, hvor man havde det stærkest udstykkede Landbrug, som vist overhovedet eksisterede i Verden, man havde paa et mindre Areal end Danmark tre Gange saa mange Landbrug paa omkring 5 ha som herhjemme. I Belgien lever ca. 19 pCt. af Befolkningen af Landbrug, de øvrige 81 pCt. lever naturligvis ikke alle sammen af Industri, de indbefatter alle de øvrige Klasser af Befolkningen. Der har man altsaa Forudsætningen for et vidt specialiseret, stærkt udstykket, intensivt drevet Landbrug; de har den meget store Industri og kan forsyne sig med saa godt som alt, hvad de behøver paa de paagældende Omraader, medens Eksporten ligger paa andre Omraader. Men Forudsætningen for de stærkt specialiserede, stærkt udstykkede Landbrug er den store Industri. Og den store Industri — for ikke at blive misforstaaet: jeg mener ikke Storindustrien, men den stærkt udviklede Industri — har paa den anden Side en glimrende Basis i de stærkt specialiserede Landbrug. En saadan Udvikling som i Belgien er naturligvis umulig her, og den er ikke paa noget Punkt ønskelig, men hvad der ikke blot er muligt, men ogsaa paakrævet, er, at Udviklingen af Landbrug og Industri her i Landet kommer til at gaa Haand i

Haand, enhver Bestræbelse for ved Lovgivningsforholdsregler kunstigt at forhindre Tilgang til Byerne eller endogsaa at drage Bybefolkningen fra dem er dødfødt. Derfor er jeg ingenlunde blind for Husmandsbevægelsens meget store baade sociale og økonomiske Betydning, i Virkeligheden er jeg ganske enig med de Herrer, som har talt Husmændenes Sag, om, at en Husmandsbevægelse fornuftigt ledet, ikke pousseret kunstigt frem, er af en ganske særlig stor Betydning for Landet, men jeg opponerer paa den anden Side kraftigt mod en kunstig Pousseren frem af denne Bevægelse, noget saadant kan indeholde Kimen til Ødelæggelse af hele Bevægelsen, hvilket vil være til ubodelig Skade. Saa kunde Husmændene med Rette sige: Gud bevare os for vore Venner, vore Fjender skal vi nok klare selv.

De forelagte Lovforslags Tendens, som jo ikke skal være agitatorisk, er i hvert Fald fremtrædende som Eksempel paa den Lethed — der er maaske nogle, der vilde være respektløse nok til at sige Letfærdighed —, hvormed den højtærede Regering tumler med de største og vanskeligste økonomiske Problemer, man kunde maaske ligefrem sige: tumler rundt i dem. Foragten for de økonomiske Resultater synes at være ganske suveræn. De sikkert kommende vanskelige Tider letter ikke den Bevægelse, her er fremme, saa lidt som Statskassens ikke just straalende Tilstand. Men at Bevægelsen skal støttes af Lovgivningsmagten, støttes paa en fornuftig Maade efter en saa vidt muligt fast Plan og saaledes, at den faar det økonomiske Rygstød, som er ganske nødvendigt, specielt i kommende daarlige Tider, det er jeg ganske klar over. Om Tidspunktet er inde for en stor Husmandsbevægelse som den her planlagte baade med Hensyn til Priser paa Jord og hvad i øvrigt dertil hører, skal jeg ikke udtale mig særligt om. Jeg maa med Hensyn dertil henholde mig til, hvad det andet ærede Medlem af mit Parti (Ulrich) har bemærket.

Jeg kommer saa til det Punkt, som det særlig er mig overdraget at behandle, nemlig Lovforslaget om Len og Stamhuse. Der foreligger nu for femte Gang, eller det er vistnok sjette Gang, for Rigsdagen et Forslag om Lens og Stamhuses Overgang til fri Ejendom. Dette sidste Forslag foreligger i en, jeg tør maaske kalde det noget mere udvidet Skikkelse, end man havde haft Grund til at vente. Det konservative Folkeparti ønsker at medvirke til en Løsning af dette Spørgsmaal. Partiet mener, at det var